

DOSYA “Mısır’da Sendikal Hareket”

Hazırlayan: Petrol-İş Dış İlişkiler Servisi

SUNUŞ

DOSYA: MISIR'DA SENDİKAL HAREKET

Mısır'da yeni bir tarihi süreç başlatan halk hareketinin kendisi de belli tarihi süreçlerin olgunlaşması sonucunda gerçekleşti. Bu süreçte rol oynayan toplumsal güçler arasında Mısır işçi sınıfı özellikle son on yılda gerçekleştirdiği grev ve protesto eylemleriyle öne çıktı. Ülkedeki baskı rejiminin ördüğü korku duvarının yıkılmasına ve yeni bir politik gündemin oluşmasına katkıda bulundu. Grev dalgası, bir araştırmacının deyişiyle, "Mısır toplumunda yeni bir gücün oluşumunu ortaya koydu".

Ülkede 1998-2010 döneminde iki milyon işçi 3.500 dolayında grev ve protesto eylemi düzenledi.

Mısır işçi hareketi üzerine dikkate değer çalışmaları bulunan Joel Beinin 1998 yılında şu saptamayı yapıyordu: "İşçi sınıfı Mısır toplumunda hesaba katılması gereken bir etkidir. Halen örgütsüz ve görece hareketsiz olmasına rağmen, Mısır'ın geleceğini şekillendirmede rol oynamasını sağlayacak harekete geçme ve kolektif eylem kapasitesine sahiptir."

Joel Beinin'in 2010 yılındaki saptaması ise şöyle: "İnsanlar mücadele edebileceklerini ve kazanabileceklerini ve bunun çekilen zahmete değeceğini öğrendiler. Otoriter bir rejimde bu korku duvarı bir kez yıkıldı mı her şey mümkündür, çünkü iktidarını sürdürmek için rejim korkuya dayanır."

Mısır'da Sendikal Hareket adlı bu dosyamızda ülkedeki yeni tarihi süreçte işçi sınıfının rolünü, oluşmakta olan yeni sendikal hareketin tarihsel dinamiklerini ve perspektifini vurgulamak istedik.

Dostça selamlarımızla.

Mısır sendikal hareketinin dünü*

Mısır işçileri 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ekonomik koşullarının iyileştirilmesini talep etmeye, grevler örgütlemeye başladılar. Çalışma koşulları son derece kötüydü: çalışma saatleri belli değildi, ücretler düşüktü. Günlük ortalama çalışma süreleri 13 ila 17 saat arasındaydı. İşçi sınıfının bu dönemdeki ana talebi işgününün on saatle sınırlandırılmasıydı.

Aralık 1899'da sigara imalat işçileri üç ay süren bir grev yaptılar. Grev iyi örgütlenmişti ve bu işçiler Mısır'daki ilk sendikayı kurdu. Ekim 1908'de Kahire Tramvay Şirketi işçileri greve çıktılar. Çalışma sürelerinin günde 13 saatten 8 saate düşürülmesini, ücretlerin yüzde 40 artırılmasını, ücretli yıllık izin ve hastalık izni, ücretlerde ve terfide ülkedeki Avrupalı işçilerle yerli işçiler arasında eşitlik sağlanmasını ve şirketin sendikayı tanımamasını talep ediyorlardı. Güvenlik güçlerinin bastırduğu, 180 işçinin tutuklanıp hüküm giydiği grevde talepler kazanılmadı, ama ilk kez Mısırlı yerli işçilerin öncülük ettiği bir sendika kurulmuş oldu.

Birinci Dünya Savaşı Mısır işçi sınıfının gelişmesini iki yönden etkiledi: (1) İşçilerin sayısı 1907'de 460.000'e yakinken, savaş sırasında sanayi üretiminin artması sonucunda, 1917'de

640.000 oldu. (2) Sıkıyönetim yüzünden sendikal hareket çöktü.

Savaş sonrası dönemde işsizlik arttı, ücretler daha da düştü. Grevler yapılmaya başladı. İşçiler arasında sosyalizm fikirleri yaygınlaşmaya yüz tuttu. 1921'de "ekonomik mücadele ve eğitim merkezi" işlevi görecek 3.000 üyeli bir Sendikalar Konfederasyonu kuruldu.

1923'te İskenderiye'de grevler örgütlendi. Bir genel grev girişimi sıkıyönetimce bastırıldı. İskenderiye'de işçiler fabrikaları işgal ettiler. Kahire'de de grevler oldu. 1924'te hükümet konfederasyonu kapattı, yöneticilerini tutuklattı, Ceza Yasası'nda değişiklik yaptı.

Çalışma koşulları kötüleşip devletin ve işverenlerin baskıları artınca, 1937'de, bazı sendikacılar yeni bir konfederasyon kurma girişimi başlattı. Kurulan konfede-

rasyon Mayıs 1938'de bir gösteri düzenledi. Talepler şunlardı: sendikaların tanınması, iş kazalarında işçilere tazminat ödenmesi, iş saatlerinin sınırlanması, bir asgari ücret tespiti ve işsizlik sorununun çözülmesi. Hükümetin vaatleri sonuçsuz kalınca, konfederasyon Haziran 1939'da bir açlık grevi başlattı.

İkinci Dünya Savaşı patlayınca sıkıyönetim ilan edildi, konfederasyon dağıtıldı. Savaş sırasında tekstil, konserve gıda, kimya, ilaç, cam, deri, çimento, petrol, makine, yedek parça sanayi-leri palazlandı.

Savaşın bitiminde Mısır işçi sınıfının koşulları tarifsiz durumdaydı. 1942'de sendikaların tanınmasını öngören bir yasa çıkarıldı, sendikalar yasallaştı. Grevler başladı. Ama yasa işçilerin konfederasyon kurmasını yasaklıyordu. Bunun üzerine sendikacılar, Aralık 1944'te, *Şirket ve Özel Kurum Sendikaları Konferansı*'ni kurdu. Konferansın bir delegasyon *Dünya Sendikalar Federasyonu*'nun Paris'teki toplantısında örgütü temsil etti.

1 Mayıs 1946'da Konferans, *Mısır Sendikalar Konferansı* adı altında bir konfederasyon kurulmasını görüşmek üzere sendikaları toplantıya çağırdı. Konferans, yayımladığı bir talepler bildirgesiyle, bir ay sonra başlatmak üzere genel grev kararı aldı. Talepler şunlardı: İngiliz birliklerinin çekilmesi, kamu işçileriyle sınırlı iş yasasının kapsamının özel sektör işçilerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi, İngiliz ve Amerikan ordu atölyelerini devletin satın alması ve işletmesi, işsizlik sigortası uygulanması, ücretlerde indirimden 40 sa-

atlık haftalık çalışma hakkı tanınması, 1 Mayıs'ın ücretli tatil olması ve tutuklu sendikacıların salıverilmesi.

Hükümetin konferansı oyalayarak sadece nakliyat sendikalarıyla görüşmesi ve sözleşme bağlatması yapılacak genel grevi kırmış oldu. Temmuz 1946'da tutuklamalar oldu. Eylül 1947'de sendikal hareket içindeki komünistler Şubra el-Khima'da 27.000 işçinin katıldığı bir grev örgütlediler. 1950'lerin başlarında yeni bir konfederasyon kurma girişimi

de sıkıyönetim ilanı ile sonuçsuz kaldı.

Temmuz 1952'de Nasır ve genç subayların darbesiyle monarşi devrildi ve bir askeri komuta konseyi kuruldu. İktidara el koyan Komuta Konseyi bağımsız bir sendikal hareket istemiyordu. 1957'de Mısır İşçileri Federasyonu adlı bir sendikal merkez kuruldu. Federasyonun kurucuları hükümet tarafından belirlendi, seçim yapılmadı. Federasyon 1961'de Mısır Sendikalar Federasyonu (ETUF) adını aldı.

1962-1986 döneminde federasyonun başkanı aynı zamanda çalışma bakanı olarak atanıyordu. Grev yasaktı, zorunlu tahkim uygulanıyordu.

Bugüne kadar uygulanan politikaların ana unsurlarından biri işçilerin ve sendikaların rejim tarafından kontrolüydü

** Prof. Rauf Abbas'ın "Labor Movement in Egypt: 1899-1952" adlı makalesinden yararlanılmıştır.*

Mısır Bağımsız Sendikalar Federasyonu'nun 30 Ocak 2011 Tarihli Kuruluş Bildirgesi

Mısır tarihi anlar yaşıyor. Ülke halkı insana yakışır yaşam hakkını, onur, özgürlük ve sosyal adalet hakkını, insana yakışır olanaklardan yararlanma ve adil ücret hakkını, zenginlikten ve gayri safi milli hasıladan her yurttaşın pay aldığı, herkes için demokratik bir toplum hakkını savunmak için cesaretle mücadele ediyor.

Halkın çoğunluğu toplu ulaşımdan bile yararlanamazken bir avuç insanın özel jet almasına izin vermeyen bir toplum. Piramidin tepesindekilerin asgari ücretin bin katını kazanmasını reddeden bir toplum. Halkın özgürce soluk almasına, özgürce konuşmasına, etkileşmesine ve kendini ifade etmesine olanak veren bir toplum. Bütün halk kesimlerinin ve sınıflarının çıkarlarını savunmasına ve özgürce müzakere etmesine olanak veren bir toplum. Halkına baskı yapmayan, işçilerin kapasitesini geliştirme ve yaşam koşullarını iyileştirme doğal eğilimini engellemeyen bir toplum.

İşçiler ve halk meşru haklarını savunmak için onlarca yıl mücadele etti, özellikle son dört yılda, geçmişte eşi görülmemiş protesto eylemlerine katıldı. Onlarca yıl-

dır kendilerinden parça parça çalınmış bağımsız sendikal örgütten yoksun olmalarına rağmen, çabaları başarıyla sonuçlandı. Geniş toplum kesimlerini harekete çekmeyi, toplumda işçiler arasında ve sendikal harekette ilgi uyanırmayı başardılar.

İşçiler gençleri yutan işsizlik hayaletiyle başa çıkabilmek için çalışma hakkını savundular ve bütün işçilere insana yakışır yaşam sağlayan adil bir asgari ücret talep ettiler. Örgütlenme ve bağımsız sendikal örgüt kurma demokratik hakkını savunmak için cesaretle savaştılar.

İşçi hareketinin mücadelesi bugünün halk devrimine zemin hazırladı. Bu nedenle ki Mısır işçileri ve çalışanları "devlet" fede-

rasyonunun kendilerini temsil etmesini ve kendileri adına konuşmasını tümünden reddediyor. Çünkü bu federasyon işçilerin hak ve taleplerini görmezden geldi ve hatta bu dönemdeki her protesto eylemine karşı olduğunu vurgulayan ünlü 27 Ocak açıklamasını yayımladı.

Bu nedenle, bağımsız sendikaların (Emlak Vergisi İdaresi İşçileri Sendikası, Emekli İşçiler Sendikası, Sağlık Teknisyenleri Sendikası, Bağımsız Öğretmenler Sendikası) ve komitelerin yanı sıra, çeşitli sanayi kollarındaki bağımsız işçi grupları 30 Ocak 2011 Pazar günü Mısır Bağımsız Sendikalar Federasyonu'nun kurulduğunu açıklıyor ve aşağıdaki ta-

lepleri vurguluyor:

1. Mısır yurttaşlarına çalışma hakkı ve işsizlik tazminatı hakkı tanınmalıdır.
2. Asgari ücret en az 1.200 Mısır lirası olmalı, her yıl enflasyona göre artırılmalı; işçilerin ikramiye ve sosyal yardım hakları güvence altına alınmalı ve özellikle tehlikeli işlerde çalışanlara iş tazminatı sağlanmalıdır. Ayrıca, azami ücret asgari ücretin on katını geçmemelidir.
3. Bütün Mısır yurttaşlarına adil güvenlik hakkı (sağlık, konut ve eğitim hakları dahil) ve tüm emeklilere insana yakışır emekli maaşı ve sosyal haklar tanınmalıdır.

4. İşçilere örgütlenme, kendi tüzüklerini yapma hakkı ve bu hakla ilgili bütün yasal kısıtlamaları kaldırma hakkı tanınmalıdır.

5. 25 Ocak'tan sonra cezaevine giren bütün tutuklular salıverilmelidir.

Mısır Bağımsız Sendikalar Federasyonu Kurucu Organı, Mısır'ın tüm işçilerini bu kritik dönemde işyerlerini, işçileri ve yurttaşları savunmak üzere Sivil Komiteler kurmaya ve hayati sektörlerdeki işyerleri hariç, grevler ve protesto eylemleri örgütlemeye, Mısır halkının taleplerini gerçekleştirmeye çağırıyor.

MISIR SENDİKALAR FEDERASYONU'NUN KURULUŞU İLE İLGİLİ BASIN DUYURUSU

Mısırlı sendikacıların basın toplantısı

Tarih: 30 Ocak 2011 - Pazar

Yer: Tahrir Meydanı,

Ömer Efendi Mağazası Bitişiği

Emlak vergisi tahsildarlarının, emeklilerin ve sağlık teknisyenlerinin bağımsız sendikalarından oluşan Mısır işçi hareketinin temsilcileri ile Mısırdaki Helvan, Mahalla al-Kubra, On Ramazan şehri, Sedat şehri gibi önemli sanayi bölgelerinin işçi temsilcileri ve tekstil-giyim, metal, ilaç, kimya, demir-çelik, otomotiv gibi sanayi kollarından işçiler ile kamu yönetimi çalışanlarının temsilcileri [bir araya gelerek] yeni Mısır Sendikalar Federasyonu'nun kurulu-

şunu ilan etmek, bütün fabrikalarda ve işletmelerde oraları koruyup savunacak komiteler kurulduğunu duyurmak ve genel grevin tarihini belirlemek için, işçi hareketinin Mısır halk devriminin kalbinde ve ruhunda olduğunu ve halk devriminin gereklerini desteklediğini vurgulamak için, bağımsız işçi hareketinin geçmiş yıllarda binlerce grev, direniş ve protesto eylemiyle dile getirdiği ekonomik ve demokratik talepleri açıklamak için, Kahire şehir merkezindeki Tahrir Meydanı'nda Ömer Efendi mağazasının bitişiğinde bugün öğleden sonra saat 3:30'da bir basın toplantısı düzenlemeyi kararlaştırmışlardır.

Mısır'da işçiler yeni bir gündem yaratıyor*

Mısır'daki yeni sendikal hareket işçi sınıfını hem ülke düzeyinde hem de genel olarak Arap dünyasında öne çıkarıyor. Mahalla'nın yankıları dünyaya yayılıyor. Bu, hareketin bugüne kadarki en önemli başarısıdır. Yeni sendikal hareket göstermiştir ki Arap dünyasında seçenekler artık İslamcı köktencilik ya da laik diktatörlükle sınırlı değildir

Asma Agbarieh- Zahalka

Aralık 2006'dan beri grev dalgası Mübarek rejimini sallıyordu. 2007'de yarım milyona yakın işçinin katıldığı 580 grev, gösteri ve protesto eylemi yapıldı. Eylemler sırasında bir isim durmadan öne çıkıyordu: Yeni işçi hareketinin merkezi *Mahalla al-Kubra*. Yarım milyon nüfuslu *Mahalla*, Kahire'nin 120 km kuzeyinde Nil Deltası'ndadır. Tekstil fabrikalarının büyük bölümü buradadır. Sözgelimi, 1927'de kurulmuş *Misr Weaving and Spinning Company*, 27.000 işçisiyle, dünyadaki en büyük fabrikalardan biridir. Burada çalışan işçiler, özellikle kadınlar, Aralık 2006'da ilk grevi başlattılar. Bu grev ve onu izleyenlerin tümü yasasıydı.

En büyük grevlerden biri Eylül 2007'de oldu. *Misr Weaving*'deki işçiler bir süreliğine fabrikaya el koydular ve rejimin güvenlik güçlerinin içeri girmesini önlemek için bağımsız bir güvenlik gücü kurdular. Aralık 2006'da vaat edilen ama ödenmeyen ikramiyeleri, tepe yöneticisinin görevden alınmasını ve rejim dalkavuklarının İşçi Komitesi'nden çıkarılmasını talep ediyorlardı. Üç talepleri de kabul edildi.

Grevler yasadışı olmasına rağmen, Mübarek talepleri neden kabul ediyordu? Tekstil grevcilerinin etkilerinin diğer işkollarına sıçramasından korkuyordu. 80 milyonluk ülke nüfusunun yüzde 40'ından fazlası, günde iki dolar olan BM yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Bu nedenle, dünya gıda fiyatlarındaki bir artış Mısır'da ölümcül bir tehdit olarak algılanıyor.

Mahalla'nın cevabı gidilecek yolu gösteriyordu. Ülkedeki en örgütlü kesim

olan şehrin tekstil işçileri 6 Nisan'da gerçekleştirilmek üzere yeni bir grev çağrısı yaptılar.

Öbür şehirlerden insanlar çağrışı desteklediler. 70.000 genç *face book*, SMS ve blogları kullanarak "Evde kal!" çağrısıyla bir kampanya başlattı. Kampanya 6 Nisan'da işe, üniversiteye ve alışverişe gidilmemesini istiyordu. İnsanlar evlerinde kaldılar. O gün Kahire sokakları sessizdi. Çeşitli siyasal partiler kampanyadan yararlanarak genel grev ilan etmeye çalıştı. İşçiler bu zamansız çağrılara cevap vermediler.

Rejimin güvenlik güçlerinin bütün çabalarına rağmen, 6 Nisan akşamı geç saatlerde gösteriler başladı. İşçilerin, ailelerinin, işsizlerin ve ekmek kuyruklarında bekleyen insanların katılımıyla protestocuların sayısı 20.000'i aştı. Hükümetin yaptığı zamlara ve polis acımasızlığına karşı sloganlar atıyorlardı. Polisin aç

tığı ateşle üç gösterici öldü, onlarcası yaralandı ve yüzlerce insan tutuklandı. Polise karşı koyan göstericiler cezaevlerindeki insanların salıverilmesini talep ediyorlardı.

Grevlerin kaynağı hükümetin 1991'deki küreselleşme kararına götürülebilir. IMF ve Dünya Bankası'yla anlaşmalar imzalayan rejim fabrikaları, bankaları, otelleri ve perakende zincirlerini özelleştirmeye başladı.

Tekstil sektörünün büyük bölümü Narsır döneminden beri kamu kesimindedi. *Misr Weaving and Spinning Company* henüz özelleştirilmemişti. İşçiler özelleştirmenin, başka yerlerde olduğu gibi, işten atmalara yol açmasından korkuyorlardı. İşçilerin protestosu, ayrıca, ücretlerin düşüklüğüne ve gıda fiyatlarındaki artışa da karşıydı. Bir başka şikâyet konusu ise resmi sendikaydı. *Misr Weaving*'deki işçi komitesi Mısır Sendikalar Federasyonu'na (ETUF) bağlıydı. İşçiler bu federasyonu, Mübarek'in Ulusal Demokratik Parti'siyle sıkı ilişkilerinden dolayı eleştiriyorlardı. *Mahalla*'daki fabrikalarda alternatif işçi komiteleri kurmaya yönelik cesur girişimler vardı.

Misr Weaving'de kıdemli bir işçi ayda (ikramiye, yan ödemeler ve fazla mesai

dahil) 80 dolar kazanıyor. BM Mısır'da yoksulluk sınırını kişi başına günde 2 dolar olarak belirliyor. Bir Mısırlı işçi ortalama 3,7 kişiyi geçindirdiğine göre, 80 dolar maaş kişi başına günde 0,72 dolar demek oluyor. 6 Nisan grev tehdidiyle karşı karşıya kalan şirket, her kademedeki işçilerin temel aylık ücretini artırmayı kabul etti. Ama bu durumda bile, şirketteki en yüksek ücretli işçiler -ikramiyeler ödendikten sonra- ayda sadece 180 dolar kazanmış olacaktı. Yoksulluk sınırı ise 224 dolardı.

Tekstil işçileri kamu sektöründeki en düşük ücretli kesimdir. 22 milyonluk işgücü içinde sektördeki insan sayısı 6 milyondur. Özel sektörde ise ücretler biraz daha iyidir, ama iş güvencesi hiç yoktur ve koşullar fecidir.

Aralık 2006'ya kadar kamu sektöründeki işçilerin büyük bölümü, düşük ücretli de olsa, iş güvencesini tercih ederek tekneyi sallamaktan çekindiler. Ama sonra durum iyice dayanılmaz hale geldi: O yıl genel gıda fiyatları yüzde 26 arttı. Ekmek ve tahıl fiyatları yüzde 48, meyve ve sebze yüzde 20, et yüzde 33 ve tavuk yüzde 146 arttı. Halk patlama noktasına geldi.

Mahalla'da başlayan ve başka kesimlere sıçrayan mücadele yeni bir sendikal hareketin doğum sancılarıydı. Hareket kendiliğindendi, ücret artışı ve örgütlenme özgürlüğü gibi somut talepler çevresinde birleşiyordu. Sol dahil, hiçbir siyasal gücün hakimiyeti altında değildi. Doğal liderler öne çıkıyordu. *Sendikal Haklar İçin İşçi Koordinasyon Komitesi*'ndeki öncülerden olan Saber Barakat durumu şöyle özetliyor: "Özelleştirme politikasının sonuçları işçiler ve yoksullar için yıkıcı oldu. 1996 ile 2006 arasındaki dönemde 750.000 işçi emekli edildi. Her birine, bir defaya mahsus olmak üzere, 20 ila 30 bin Mısır lirası (3.700-5.500 dolar) ödendi.

1990'ların sonlarında, rejim, Nasır'ın kamulaştırdığı toprakları feodal beylere vermeye başladı. 2003 ve 2005 arasında, yoksul köylülerin birçoğu topraklarından sürüldü. Çünkü ödemelerle baş edemediler, geçinemez oldular. Şehirlerle sürüklenmekten başka çareleri kalmadı. Bu ise işsizliği ve sefaleti katmerlendirdi."

Özelleştirme bumeranga dönüşmüştü. Çünkü işçiler kaybedecek bir şeyleri olmadığını anlayınca, korku duvarı yıkılmıyordu. *Mahalla*'daki işçi liderlerinden Hamdi Hüseyin'in anlatımıyla: "Her şey *Aralık 2006*'da değişti. Yeni bir oluşumun ifadesi olarak, politik eğitimi ve geçmişi olmasa da militan işçiler ortaya çıktı. Aralarında birçok kadın vardı. Genelde bu işçiler herhangi bir örgüte ve partiye bağlı değildiler. Sıfırdan başlamak, işçileri eğitmek üzere aktif komiteler kurmak gerekiyordu."

Saber Barakat yeni sendikal hareket konusunda şöyle diyor: "2000'lerin başlarından beri bağımsız sendikalar kurmayı düşünüyorduk. Koordinasyon Komitesi bir bakıma bu fikrin hayata geçmesidir. Komite, grev dalgasından hayli önce, 2001'de kuruldu. Ben Çelik İşçileri Sendikası'nda sekiz yıl genel sekreterlik yaptıktan sonra ayrıldım. Bu tür sendikaların çare olmadığı sonucuna varmıştım. İktidardaki partiden, bütün siyasal partilerden ve iş çevrelerinden bağımsız, demokratik sendikalar kurmayı gündeme aldık. Öte yandan, kurulacak sendikaların ifade özgürlüğünün yokluğundan kaynaklanan sorunlarla da baş etmesi gerekecek."

İşçi hareketi yeni bir politik gündem ortaya koydu. İktidar mücadelesi şimdiye kadar Mübarek rejimiyle Müslüman Kardeşler arasındaydı. Sonuç olarak, ya ulusalcı ya da İslami söylem hâkimdi. Liberal yazarlar baskılardan ve peçeyle ilgili rahatsızlıklardan söz ediyorlardı. Ama şimdi yeni bir güç ortaya çıktı. İşçiler ayağa kalktıklarından beri, onları görmezden gelmek mümkün değil. İşçiler sahneye çıktılar.

Yeni işçi hareketinin önemi, mevcut bütün politik güçlerden (Mübarek rejimi, Müslüman Kardeşler ve çeşitli kesimleriyle sol dahil) bağımsız olmasından kaynaklanıyor. İşçi sınıfı yeni bir politik gündem ortaya attı. Bu gündem toplumdaki tartışmanın odağına yerleşti.

Yeni sendikal hareketin adil ücret, örgütlenme hakkı ve ifade özgürlüğü talepleri bütün toplumsal kesimleri –din temelinde değil, geniş bir demokratik gündem temelinde- birleştirme gücüne sahip. Bu gündem tekstil işçilerine, büro çalışanlarına, mühendislere - kısaca toplumun

bütün kesimlerine- uygun düşüyor.

Mübarek rejimini korkutan da bu oldu. Rejim yeni sendikal hareketi bastırmak için bütün güçlerini bu nedenle seferber etti. Mübarek *Mahalla al-Kubra*'nın bütün Mısır için bir sembol haline geldiğini anlamıştı.

İşçi hareketinin gücü Müslüman Kardeşler'i de şaşırttı. Müslüman Kardeşler önce 6 Nisan olaylarını küçümsemeye çalıştı, hatta greve katılmayacaklarını duyurdu. Ama sonra çark etmek zorunda kaldılar. Şimdi ise eyleme öncülük ettiklerini öne sürüyorlar.

İşçiler küreselleşmeyi ekonomik ve politik bir sorun olarak görüyorlar. Müslüman Kardeşler ise, kendi ideolojik prizmalarından, kültürel bir sorun olarak görüyor. Onların gözünde küreselleşme kötü, ama firmaları özelleştirdiği ve işçileri yoksullaştırdığı için değil de Batı'yı, inançsızlığı ve teslimiyeti temsil ettiği için.

Rejim tam da bu nedenle Müslüman Kardeşler'in aşırılığını tercih etmiştir. Onların dinsel dünya görüşü ekonomik düzenin temellerini tehdit etmiyor, bu nedenle bütün halkı arkasında birleştiremez. Ayrıca, Müslüman Kardeşler, köktenci bir anlayışla anti-demokratiktir. Kapitalist rejime ve özelleştirmeye hiçbir alternatif getirmez. Üstelik, rejim, halkta Batı değerlerine, demokrasiye karşı korku yaratmak için bu hareketi kullanmaktadır. Müslüman Kardeşler mevcut ekonomik düzeni savunduğu için, işçiler bu hareketi sorunun bir parçası olarak görmektedir.

İşçi hareketi yeni bir yaklaşımı mümkün kılıyor; ne ulusalcı ne İslamcı, üçüncü bir enternasyonalist seçenek açıyor.

Mısır'daki yeni sendikal hareket işçi sınıfını hem ülke düzeyinde hem de genel olarak Arap dünyasında öne çıkarıyor. *Mahalla*'nın yankıları dünyaya yayılıyor. Bu, hareketin bugüne kadarki en önemli başarısıdır. Yeni sendikal hareket göstermiştir ki Arap dünyasında seçenekler artık İslamcı köktencilik ya da laik diktatörlükle sınırlı değildir.

* Haziran 2008

Sendikal hareket ekonomik taleplerin ötesine uzanıyor*

Mısır'da 2010'daki grev dalgası salt ikramiye ve yemek parasının çok ötesinde kazanımlara yol açtı: Mısır toplumunda yeni bir gücün oluşumunu ortaya koydu. Bugün artık bağımsız sendikaların ya da grev komitelerinin elde ettiği kazanımlardan söz etmeden demokratik reform üzerine konuşmak mümkün olmadığı gibi, işçilerin haklarını ve eşitsiz servet dağılımını hesaba katmadan "değişim"den söz etmek de mümkün değildir.

Mustafa Basyuni

Yukarı Mısır'da Naga Hammadi alüminyum fabrikasındaki 9.000 işçi Nisan sonlarına doğru bir protesto eylemi yaptı. İşçiler asgari ücretin 1.200 Mısır lirasına çıkarılmasını istiyorlardı ve işçi temsilcilerinin resmi sendika komitesinden çekilmesi çağrısı yapıyorlardı.

Bundan hemen sonra, bir grup emekli işçi bağımsız bir sendika kurmak üzere ilgili bakanlığa başvurdu. Bu arada, sekiz ayrı vilayetten işçiler parlamento önünde haftalardır oturma grevi yapıyorlardı.

Şimdi tanık olduğumuz grev dalgasının tetiği asıl 7 Aralık 2006'da çekildi. O gün kamu sektöründeki Mahalla Spinning and Weaving Company'deki tekstil işçileri greve çıktılar. Grevçiler iki aylık ikramiye alacaklarını istiyorlardı. O sıralar pek çok kişi, 24.000 işçinin adam başına sırf 450 Mısır lirası için greve çıkmasına şaşırıyordu.

Ama 7 Aralık 2006 grevi Mısır işçi hareketinin nereye gittiğini gösteriyordu. Hareket 1990'ların ortalarından beri sürdüğü sessizliği bozuyordu. Şirketteki grevi kadın işçiler başlatmıştı. Kadınların ünlü sloganı belleklerden çıkmıyor: "Kadınlar burada, erkekler nerede!" Bu çıkış, kadınların işçi hareketini yönetemeyecekleri yolundaki yaygın önyargının sarsılmaya başladığının işaretiydi. Kadın işçiler, daha sonra, birçok başka işçi eyleminin de itici gücü oldular. Emlak vergisi tahsildarlarının 2007'deki oturma grevi ve parlamento önünde Nisan'ın son günlerinde yaptıkları gösteriler bunun örnekleridir.

İşçi hareketi yerleşik yargıları sarsabileceğinin artık farkında. Bu bilinç, önce, işçilerin devlet güdümündeki Mı-

sır Sendikalar Federasyonu'nu (ETUF) reddederek bağımsız sendikalar kurma talebiyle su yüzüne çıktı. ETUF bu talebi geri çevirince, işçiler seçimle geldikleri sendikal görevlerinden istifa ettiler. Bu, işçi hareketinde ağır ama sağlam bir şekilde gelişen bir trendin başlangıcıydı.

İşçi hareketinin dayatılan kısıtlamaları başarıyla geriletmesi en önemli demokratik kazanımı oldu. Oysa hareket ikramiye ve yemek parası gibi basit taleplerden yola çıkmıştı. Ardından, ulusal bir asgari ücret talebi geldi. İşçi hareketinin yakın tarihinde bu önemli bir gelişmeydi.

Mahalla işçileri, Eylül 2007'de, bu defa yeni taleplerle üç günlük bir başka greve çıktılar. Aynı yıl, emlak vergisi tahsildarları üç ay sürecek bir grev başlattı. Maliye Bakanlığı'nda aynı işi yapan meslektaşlarıyla ücret eşitliği talep ediyorlardı. Bu ise maaşlarında yüzde 300'lük bir artış demektir. 10.000 vergi tahsildarının Bakanlar Kurulu binası önündeki protesto eylemi, taleplerinin kabulüyle sonuçlandı.

Derken, Mahalla Spinning and Weaving Company'deki 12.000 işçi Şubat 2008'de tekrar protesto eylemlerine girişti. Asgari ücretin 1.200 Mısır lirasına çıkarılmasını istiyorlardı. İlk kez işçiler sadece kendileri için değil, ülkedeki bütün işçiler için talepte bulunuyorlardı. Ayrıca işçiler, yine ilk kez, ücretlerinin yoksulluk sınırının üzerine çekilmesini istiyorlardı. Bu, işçi hareketinin talepleri bakımından önemli bir gelişmeydi. Talepler işçilerin birleşmesinden Mısır'da çalışma ilişkilerinin değişmesine yöneliyordu.

Son üç yıldaki grev dalgası, ilk bakışta öyle sanılsa da, tesadüf değildir. Ortak bir merkezden örgütlenmemesine rağmen, bu grevler aslında birbiriyle bağlantılıdır. Eylemleri birbirine bağlayan etken, işçilerin omuzlarındaki sosyal ve ekonomik yükü artıran hükümetin ekonomik politikalarıdır.

Mısır'da 2010'daki grev dalgası salt ikramiye ve yemek parasının çok ötesinde kazanımlara yol açtı: Mısır toplumunda yeni bir gücün oluşumunu ortaya koydu. Bugün artık bağımsız sendikaların ya da grev komitelerinin elde ettiği kazanımlardan söz etmeden demokratik reform üzerine konuşmak mümkün olmadığı gibi, işçilerin haklarını ve eşitsiz servet dağılımını hesaba katmadan "değişim"den söz etmek de mümkün değildir.

* 28 Nisan 2010

ITUC'UN ÇAĞRISI:

Mısır'da Demokrasi İçin Eylem Günü

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) 4 Şubat günü Mısır'daki demokrasi yanlısı protesto eylemlerini desteklediğini açıkladı ve dünya sendikalarını 8 Şubat 2011'de Mısır'da Demokrasi İçin Eylem Günü'ne katılmaya çağırdı. Ayrıca, Mısır'daki süreçle ilgili bir karar aldı.

ITUC'un Mısır'la ilgili kararı

Mısır halkı değişim talep etmek için, demokrasi, adalet ve temel hakları için, itibarını tüketmiş Mübarek rejimine son vermek için kitle halinde ayaklandı. Onlarca yıldır süren baskılar, yoksulluk, hapis cezaları, insan hakları ile örgütlenme ve toplu pazarlık haklarının ihlali toplumsal ve ekonomik ilerlemeyi boğdu ve sosyal adaleti engelledi.

ITUC temel haklar ve özgürlükler için verdiği mücadelede Mısır halkına tam desteğini ve dayanışmasını ifade ediyor, ülkedeki meşru protesto eylemlerini şiddetle bastıran Mübarek rejiminin kurbanları için başsağlığı diliyor. Demokrasi

için direnen herkesi takdirle anıyor ve insani değerlerin jeopolitik ve ekonomik çıkarlara üstün tutulması gerektiğini belirtiyor. Tunus'ta ve başka ülkelerde olduğu gibi, özellikle gençler arasında işsizliğin ağırlaşması, politik özgürlüğün yokluğunun öfkesiyle birleşince, halk rejime karşı harekete geçmiştir. ITUC bu halk hareketinin ön saflarında yer alan bağımsız sendikalar hareketi selamlıyor ve Mısır'ın gerçek demokrasi yoluna koyulmasında, Mısır halkının sosyal ve ekonomik adalete kavuşmasında bağımsız sendikaların oynaması gereken hayati rolü vurguluyor.

Genel Konsey:

• Genel Sekreter'e Mısır'daki durumu yakından izlemeye devam etme ve ülkedeki bağımsız

sendikal hareketin gelişmesine yardımcı olma talimatı veriyor.

• Bütün üye örgütlerden, Mısır'da - örgütlenme ve toplu pazarlık özgürlüğü ile diğer temel çalışma standartlarına eksiksiz saygı duyulması dahil- demokratik geçiş için azami uluslararası baskı uygulaması amacıyla kendi hükümetlerine çağrıda bulunmasını istiyor.

• Ayrıca, bütün üye örgütlerden, Mısır'da gerçek, bağımsız sendikaların gelişmesine mümkün olan her biçimde yardımcı olmasını ve demokrasinin, sosyal adaletin, eşitliğin ve insana yakışır çalışmanın gelişmesine katkıda bulunmasını istiyor.

• Fiziksel saldırı emri verilmesinden sorumlu kişilerin ya da halkın ifade özgürlüğü ve gösteri hakkını kullanmasını engellemek için herhangi bir biçimde kuvvet kullanmaya çalışanların yargı önüne çıkarılması ve cezasız kalmaması gerektiğini vurguluyor.

Mısır'da grevler yayılıyor*

İlk grevlerin patlamasıyla birlikte, sol güçlerin yanı sıra, laik ulusalcıların ve zaman zaman Müslüman Kardeşler'in katıldığı sokak gösterileri patlak verdi. Demokrasi yanlısı oluşumu engellemek için üç yıl çaba harcayan Mübarek rejimi şimdi işçi hareketine yönelik bir karşı saldırı başlattı. Karşı saldırı, eylemci işçilerin dikkatlerini ücretler, sosyal haklar ve çalışma koşullarından devletle olan ilişkilerine, yani politik soruna çevirmeleri üzerine başladı.

Joel Beinin ve Hosam el-Hamalavi

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana işçilerin en uzun ve güçlü protesto dalgası Mısır'ı sarsıyor. 2006 yılında 220'den fazla grev, açlık grevi ve gösteri oldu. Tekstil sektöründeki merkezden diğer sektörlerle sığırayan grevler inşaat malzemeleri işçilerini, Kahire metro çalışanlarını, temizlik işçilerini, fırıncıları, gıda işçilerini harekete geçirdi. Mısır'da son 40 yılda olduğu üzere, son grevler de "yasadışı". Fakat işçi sınıfının 1980'ler ve 1990'lardaki kamu sektörüyle sınırlı eylemlerinden farklı olarak, 2004 sonlarında başlayan grev dalgası özel sektör işçilerini de harekete geçirdi.

İlk grevlerin patlamasıyla birlikte, sol güçlerin yanı sıra, laik ulusalcıların ve zaman zaman Müslüman Kardeşler'in katıldığı sokak gösterileri patlak verdi. Demokrasi yanlısı oluşumu engellemek için üç yıl çaba harcayan Mübarek rejimi şimdi işçi hareketine yönelik bir karşı saldırı başlattı. Karşı saldırı, eylemci işçilerin dikkatlerini ücretler, sosyal haklar ve çalışma koşullarından devletle olan ilişkilerine, yani politik soruna çevirmeleri üzerine başladı.

İşçiler ve Müslüman Kardeşler

Nisan 2007 eylemlerinde *Mansura-Spain Company*'deki 284 işçinin art arda yaptığı grevler öne çıkıyor. Yüzde 75'i kadınlardan oluşan bu fabrikada yorgan ve hazır elbise üretiliyor. İşçiler, işletmeyi satın alan özel sektör bankası *al-Masraf al-Muttahid*'den, 1995'ten beri ödenmeyen ek ücret ve ikramiye alacakları konusunda satış sırasında güvence alınmamasını protesto ediyorlar.

Özel sektördeki en büyük grev,

İskenderiye'deki tekstil tesisi *Arab Polvara Spinning and Weaving*'de gerçekleşti. İşletme 1990'ların ortalarında özelleştirilmişti. Mart ve Nisan 2007'de, şirketteki 12.000 işçinin yaklaşık yarısı kârdan verilecek payın işçilere ödenmesini, ücretli hastalık izni ve ücretli hafta tatili haklarının ellerinden alınmasını protesto etmek için greve çıktı.

Arab Polvara işçilerinin talepleri şunu gösteriyor: Özelleştirilen firmalar başlangıçta kamu sektöründekine benzer, hatta bazan daha da yüksek ücret ve sosyal haklar ödemeyi kabul etseler bile, küresel piyasadaki rekabet nedeniyle ücretler aşağı çekilecek ve çalışma koşulları kötüleşecektir.

Hükümet *Müslüman Kardeşler*'i Arab Polvara grevini kışkırtmakla suçladı. Ama bu ya da geçen yıl yapılan işçi eylemlerinde *Müslüman Kardeşler*'in rol oynadığını gösteren hiçbir kanıt yok. İşçi dayanışması Müslüman Kardeşler açısından alışılmadık bir tutumdur. Bu hareketin sanayideki işçi sınıfı içinde hiçbir zaman güçlü bir tabanı olmadı. Üstelik geçmişte grevlerin kırılmasında hükümete yardımcı oldular. Bazıları işçi eylemlerinin tırmanmasından yana olsa da, öyle anlaşılıyor ki örgütün yönetimini elinde tutan varlıklı iş adamları ile alt orta sınıflardan ve yoksul emekçilerden oluşan tabandaki üyeler arasında farklar var.

Bağımsız sendika fikri

Bağımsız sendika fikrinin yeniden gündeme girmesi özellikle Nil Deltası'ndaki şehirlerde bulunan fabrikaların grevci işçilerinden kaynaklandı. Aralık 2006'da, *Mahalla al-Kubra*'daki tekstil fabrikası *Misr Spinning and Weaving*'in yerel

sendika komitesi, işçiler üretimi durdurunca desteğini geri çekti. Grev dalgasının en mücadeleci ve başarılı eylemini gerçekleştiren Mahalla grevcileri, bunun üzerine, Kahire'deki federasyon yöneticilerinden işletmedeki sendika komitesini görevden almasını talep ettiler. Talepleri reddedilince *Genel Sendikalar Federasyonu*'ndan (GFTU) istifa ettiler. Şubat başlarında, *Shibin al-Kum Spinning and Weaving Company* adlı tekstil fabrikasının grevcileri, *Mahalla* işçilerinin federasyondan toplu istifa çağrısına uydular.

Devletin güdümündeki *Genel Sendikalar Federasyonu*'nun yerini alacak bağımsız ulusal sendika fikri on küsur yıldır sendikacılar arasında tartışılıyordu. Fikrin önde gelen savunucuları arasında *Sendika ve İşçi Hizmetleri Merkezi* (CTUWS) ve onun genel direktörü Kemal Abbas, emektar sendika örgütçüsü Sabir Barakat ve *Sendikal Haklar İçin İşçi Koordinasyon Komitesi*'nden iş hukukçusu Halid Ali Ömer yer alıyordu.

Baskı ve engelleme

Kemal Abbas 1980'lerdeki işçi eylemlerinde liderliğiyle öne çıktı. Resmi sendikanın destek vermediği "yasadışı" bir greve katıldığı için işten atıldı. 1990'da, Abbas, eski bir komünist ve sendika avukatı olan Yusuf Derviş'in önerisi ve desteğiyle, *Sendika ve İşçi Hizmetleri Merkezi*'ni (CTUWS) kurdu.

Nisan 2007'de, Sosyal Dayanışma Bakanlığı, *Merkez*'in Kahire'nin güneyindeki Helvan sanayi bölgesinde bulunan genel merkezinin kapatılması kararı aldı. *Merkez*'in iki bölge ofisi ise daha önce kapatılmıştı. *Merkez*'in dergisinin yayın yönetmeni Adil Zekeriya şöyle diyor: "Resmi makamlar *Sendika ve İşçi Hizmetleri Merkezi*'ne baskı uyguluyor, çünkü son altı aydır ülkeyi sarsan grev dalgasıyla nasıl başa çıkacaklarını bilemiyorlar. Bir günah keçisine ihtiyaçları var, bu nedenle bizleri işçileri greve kışkırtmakla suçluyorlar."

* Mayıs 2007

Mısır'daki halk ayaklanmasına tarihsel bir yaklaşım

Joel Beinin ABD'deki Stanford Üniversitesi'nde Ortadoğu tarihi profesörü. Ayrıca Mısır işçi hareketi üzerine çalışmaları var. "Mısır'da İşçi Hakları İçin Mücadele" adlı raporu AFL-CIO tarafından yayımlandı. Beinin 2006-2008 yılları arasında Kahire'deki Amerikan Üniversitesin'de Ortadoğu İncelemeleri Merkezi müdürüydü. 8 Şubat 2011 tarihli aşağıdaki söyleşi Stanford Üniversitesi web sayfasından kısaltılarak alındı.

Mısır'da İşçi Hakları İçin Mücadele adlı çalışmanızda, 1952'den, Mısır rejiminde "esas olarak mutlakiyetçi iktidar" döneminin başladığı yıl olarak söz ediyorsunuz. O zamandan bu yana Mısır insanının çalışma koşulları nasıl değişti?

JB: 1952'de monarşinin askeri bir darbeyle devrilmesinden sonra iktidara gelen *Nasır ve Hür Subaylar*'ın rejimi kesinlikle mutlakiyetçiydi. Otoriter bir halkçı rejimdi. 1952'den 1965-66'ya kadar, işçilerin ve köylülerin yaşam standardı önemli oranda yükseldi. Köylülüğe sınırlı ölçüler içinde bir toprak dağıtımı yapıldı, daha da önemlisi, Mısır'ın tarım topraklarına rant denetimi getirildi. Kentlerde ücretler arttı. Ücretli hafta tatili ve asgari ücret uygulaması başlatıldı. Nasır, bu ve başka nedenlerden dolayı, hapse atılan ve işkence gören Müslüman Kardeşler ve komünistler dışındaki kesimler arasında müthiş popüler oldu.

Otoriter halkçılığa ve ithal ikameci sanayileşmeye dayanan bu rejim tipi Asya,

Afrika ve Latin Amerika'nın yeni bağımsızlık kazanan ülkelerinde yaygın bir şekilde uygulandı. Ama bu modelin içerdiği bazı sorunlar 60'ların sonlarına doğru ortaya çıkmaya başladı. Nasır 1970'te öldüğünde, bazı kesimler ülkenin yeni bir yola girmesi gerektiğini düşünüyordu.

Enver Sedat 1974'te "açık kapı politikası" adı altında yeni bir ekonomik politika başlattı. Bu, ekonomiyi özelleştirmeye, devlet harcamalarını kısımaya, sosyal hizmetleri azaltmaya, temel mallarla ilgili sübvansiyonları sınırlamaya yönelik çok uzun ve sürüncemeli bir sürecin başlangıcıydı.

Bu politikaların tümüyle işlerlik kazanması, 1974'ten Dünya Bankası ve IMF ile imzalanan 1991 anlaşmasına kadar sürdü. Bunun sonucunda, işçilerin yaşam standardı, çalışma koşulları hızla gerilemeye başladı.

Mısır kamu sektörünü özelleştirmek üzere DB ve IMF ile 1991'de bir eko-

nomik reform anlaşması imzalandı. Sonraki yıllarda ülkedeki emekçilerin durumunu bu nasıl etkiledi?

JB: Çoğu kişi şu saptamaya katılacaktır: Mısır'da kamu işletmelerinde, özellikle gıda üretimi ve konservecilikten sonra ülkedeki iki numaralı sanayi kolu olan tekstilde istihdam hacmi gerekli olandan belki yüzde 25 daha fazladır. Sanayiciyseniz ve devlet size bir tekstil tesisini satmayı öneriyorsa, bu yüzde 25 fazla işçiyi istemezsiniz. Çünkü bu kârınızı küçültecektir. Bu itibarla sorun şuydu: Bunlardan nasıl kurtuluruz? Özelleştirme programı çerçevesinde, bir işletmeyi satın alan yeni işverenin işçileri toplu olarak işten çıkaramayacağını ve işçilerin önceden kazanılmış ücret ve sosyal haklarının aynısını sağlaması gerektiğini öngören bir yasa vardı.

Bunun üzerine, hükümet erken emeklilik planları uygulamaya başladı. Emekliye ayrılacak belli bir yaşın üzerindeki kişilere 40.000-50.000 Mısır lirası (yaklaşık 8-9.000 dolar) verilecekti. Mısır'da bu hayli ciddi bir meblağdır. Bir kamyonet alabilirdiniz. Bir bakkal dükkânı alabilirdiniz. Belli büyüklükte bir tarım arazisi açabilirdiniz. Elinize geçecek böyle bir parayla pekâlâ geçinebilirdiniz.

Bu çerçevede, bazı firmalar satıldı. Ama bu yeterli olmadı. Temmuz 2004'te yeni bir hükümet -ki şu an görevden uzaklaştırılan hükümet budur- kuruldu. Öncekilerden farklı olarak bu hükümet ("işadamları hükümeti" diye anılıyordu) özelleştirme programını uygulamaya dünden razıydı. İlk görev yılında toplam aktif değer açısından önceki on yılda satılmış olandan daha fazlasını özelleştirdi. Elbette, her şeyin bu tempoda yapılması bir sürü soruna yol açtı. İnsanlara aynı er-

ken emeklilik paketini önermedikleri için daha az talep çıktı. Hemen bunun ardından, 2004'ün ikinci yarısında, grevlerin, oturma grevlerinin ve diğer işçi eylemlerinin sayısında büyük bir artış oldu.

Araştırmanız toplumsal çalkantının köklerinin 1990'ların başlarındaki işçi hareketlerine kadar götürülebileceğini gösteriyor. Mısırlı işçilerin önceki grevleri ve protesto eylemleri neden etkili olmadı?

JB: 1980'ler ve 90'larda, grevlerde ve diğer protesto eylemlerinde dönem dönem patlamalar oldu. Bunlardan bazıları aslında etkiliydi. Ama çoğu zaman rejim bu eylemleri tankla ve silahla bastırdı. Bu işe greve veya bir eyleme girişmeden önce tekrar tekrar düşünmeniz demektir. Anayasanın aslında insanların greve çıkmasına izin verdiği yolundaki bir yüksek mahkeme kararından sonra, grev hakkı giderek daha da oturdu. Bütün yetkiyi elinde tutan yürütme organı, yani hükümet, bunu kabul etmedi ve grevci işçilere baskıyı sürdürdü.

1998'de Mısır ILO'nun yayımladığı Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve

Haklar Bildirgesi'ni imzaladı. Dünyanın her yerinde anlaşmayı imzalayan devletler işçilere örgütlenme hakkını tanıdı, ayırım gözetmeyeceğini taahhüt etti, çocuk işçiliğini ve zorla çalıştırmayı yasakladı. Mısırlı işçiler de sendika kurmaya başladılar mı?

JB: Bunun sonucunda değil. 1957'den beri bir Mısır Sendikalar Federasyonu vardı. Nasır döneminde, Sedat döneminde ve Mübarek döneminde bu federasyon esas olarak hep rejimin bir organıydı. Mı-

sır Sendikalar Federasyonu'na bağlı olmayan bir sendika kurmak yasaya aykırıdır.

Her işyerinde ancak bir sendika, her işkolunda ise ancak bir ulusal sendika olabilir. Sözelimi bütün tekstil işçileri Genel Tekstil İşçileri Sendikası'na, bütün çelik işçileri Genel Demir ve Çelik İşçileri Sendikası'na üye olmak zorundadır. Bu sendikalar yukarıdan aşağıya hiyerarşik yapıdadır.

Mısır'da Bağımsız Sendikacıların ve İşçi Temsilcilerinin 19 Şubat 2011 günü Kahire'de Yayımladığı Talepler Bildirgesi

İlk grevlerin patlamasıyla birlikte, sol güçlerin yanı sıra, laik ulusalcıların ve zaman zaman Müslüman Kardeşler'in katıldığı sokak gösterileri patlak verdi. Demokrasi yanlısı oluşumu engellemek için üç yıl çaba harcayan Mübarek rejimi şimdi işçi hareketine yönelik bir karşı saldırı başlattı. Karşı saldırı, eylemci işçilerin dikkatlerini ücretler, sosyal haklar ve çalışma koşullarından devletle olan ilişkilerine, yani politik soruna çevirmeleri üzerine başladı.

**Devrim – Özgürlük – Sosyal Adalet
Devrimdeki İşçilerin Talepleri**

25 Ocak devriminin kahramanları! Yaşadığımız dönemde Mısır'da yüz binlerce işçinin grevlerine, işgallerine ve gösterilerine tanık olan farklı işyerlerinin işçileri ve sendikacılar olarak bizler, grev-

ci işçilerin taleplerini birleştirmenin doğru olduğunu düşünüyoruz. Böylece taleplerimiz, Mısır halkının yaptığı ve şehitlerin uğruna kanlarını döktüğü devrimimizin hedeflerinin ayrılmaz bir parçası haline gelebilecektir. Bu devrimin toplumsal yönünü vurgulamak ve devrimin tabanındaki asıl hak sahiplerinin elinden alın-

masını önlemek için, haklı taleplerimizi bir araya getiren bir işçi programı sunuyoruz.

25 Ocak devriminden önce öne çıkardığımız ve bu şanlı devrimin başlangıcının bir parçası haline gelmiş işçi talepleri şunlardır:

1. Devrimin doğurduğu sosyal adalet ilkesini gerçekleştirmek amacıyla, ulusal asgari ücretin ve emekli maaşının artırılması; asgari ve azami ücret arasındaki farkın, azami ücret asgarininin on beş katını aşmayacak şekilde, azaltılması; işsizlik yardımı ödenmesi ve yardımda ar-

tan fiyatlarla orantılı düzenli artışlar yapılması.

2. Bağımsız sendikalar kurma özgürlüğünün koşulsuz ve kısıtlanmasız tanınması; sendikaların ve yöneticilerinin korunması.

3. Kol işçilerine, büro emekçilerine, köylülere ve meslek insanlarına iş güvencesi hakkı tanınması ve işten atmalara karşı korunmaları. Geçici işçiler sürekli işçi haline getirilmeli ve işten atılmış işçiler işlerine dönmelidir. İşçilerin geçici sözleşmeyle istihdam edilmesini hiçbir şekilde mazur görmemelidiriz.

4. Özelleştirilmiş işletmelerin tümünün yeniden ulusallaştırılması ve eski rejim döneminde ulusal ekonomimizi yıkıma uğratan utanç verici özelleştirme programına tümüyle son verilmesi.

5. • İşletmeleri batırıp elden çıkarmak için şirketlerin başına getirilen yozlaşmış yöneticilerin tümünün görevden alınması.

• Gençlere istihdam olanakları açmak için, emeklilik yaşı geçmiş ve ulusal gelirin 3 milyarını yutan danışmanların istihdamının önlenmesi.

• Fiyatları aşağı çekmek ve yükü yok-sulların omuzlarına yıkmamak için, mal ve hizmetler üzerinde tekrar fiyat denetimi uygulanması.

6. İşletmeleri elden çıkarmadan önce batırmak için şirketlerin başına getirilen müflis rejimin kalıntılarına karşı halen grevde olanlar da dahil olmak üzere tüm Mısırlı işçilerin grev yapma, oturma grevi örgütlenme ve barışçıl gösteriler düzenleme hakkının tanınması. Zenginliğin adil dağılımına yol açmayacak olursa, bu devrimin hiçbir değer taşımayacağını düşünüyorum.

Toplumsal özgürlükler olmazsa özgür-

lükler eksik kalır. Oy verme hakkı doğal olarak bir somun ekmek hakkının varlığına bağlıdır.

7. Sağlık hizmeti üretimi artırmanın zorunlu koşuludur..

8. Eski rejim döneminde yozlaşmanın/yolsuzluğun en önemli sembollerinden bir olan Mısır Sendikalar Federasyonu'nun (ETUF) feshedilmesi. Federasyon hakkında verilmiş yargı kararlarının uygulanması, örgütün malvarlığına ve belgelerine el konulması, ETUF ve ona üye sendikaların yöneticilerinin malvarlığına el konulması ve bu kişiler hakkında soruşturma açılması.

MISIR EMLAK VERGİSİ İDARESİ EMEKÇİLERİ SENDİKASI BAŞKANI KEMAL ABU AYTA:

Ömrüm boyunca kurduğum hayalin gerçekleştiğini görünce tarifsiz bir sevince kapıldım

Mısır Emlak Vergisi İdaresi Emekçileri Sendikası'nın (RETA) Başkanı Kemal Abu Ayta ile yapılmış aşağıdaki söyleşi Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun (ITUC) web sayfasında 7 Mart 2011 günü yayımlandı.

2009'da Mübarek rejimi koşullarında kurulan ilk bağımsız sendika olan RETA'nın Başkanı Kemal Abu Ayta uzun yıllar ağır baskı gördü. Sedat ve Mübarek dönemlerinde 21 kez tutuklandı.

Uzun yıllar süren onca mücadele-

den sonra, devrimin ilk günlerinde neler hissettiniz?

Ömrüm boyunca kurduğum hayalin gerçekleştiğini görünce tarifsiz bir sevince kapıldım. Yıllardır sokaklara çıkar, küçük gösteriler yaparız, ama Mısırlıların kitlesel olarak sokakla-

ra çıktığını görmek inanılmaz bir sevinç anıydı.

Kitlelerin devrim için bu kadar kısa sürede harekete geçmesini nasıl açıklıyorsunuz?

Gençler facebook'u ve yeni iletişim teknolojilerini çok iyi kullandılar ve muazzam sayıda insanı devrimden yana harekete geçirmeyi becerdiler. Öte yandan, 2006'dan beri işçiler ülkenin dört bir yanında grev eylemleri başlatmışlardı. Bu devrime zemin hazırladı. Bu grevlerle işçiler korkularıyla yüzleşmeyi, sokaklarda göste-

ri yapma cesaretini göstermeyi ve örgütlenmeyi öğrendiler. Mahallelerde güvenliği sağlamak ve işyerlerinde üretim araçlarını korumak için halk komiteleri kuruldu.

RETA'nın kurulmasına yol açan sosyal adalet ve sendikal haklar için mücadelede hangi ana aşamalar-dan geçildi?

Bu tür bir devrim için mücadele etmeye ve gösteriler düzenlemeye 1972'de bir öğrenci komitesinde başlamıştık. Ama henüz zamanı gelmemişti. 1977'de, 17-19 Ocak günlerinde, ekmeğin ve diğer temel ihtiyaç mallarının fiyatlarına karşı yapılan kitlesel halk ayaklanması bu uzun mücadelede önemli bir andı. O dönemde, Sedat ve Mübarek rejiminde yirmi bir kez tutuklandım.

1977'de, resmen yetkili tek sendikal örgüt, devlet güdümündeki ETUF (Mısır Sendikalar Federasyonu) idi ve yeni bir sendika kurmak olanaksızdı. Kamu sektörü devletin özellikle ağır baskısı altındaydı. 2007'de bir kısım işçiyi örgütleyerek ve grev ve çağırarak ilk adımı attık. Çağrıya verilen cevap çok olumluydu, 50.000'in üzerinde işçi greve katıldı. Her ilde 29 grev komitesi ve burada Kahire'de bir koordinasyon komitesi kurduk. Parlamento binasına yürüdük. Maliye Bakanlığı sonunda taleplerimizi kabul etti. Ücretlerde artış sağlandı ve terfi koşulları iyileştirildi. Grevin başarısı üzerine, genel ve yerel grev komitelerinde tartışma açtık ve sendikalaşma kararı aldık. Maliye Bakanı'nın taleplerimizi dikkate almamasını isteyen ETUF (Mısır Sendikalar Federasyonu) 2009'da

sendikamızın yasadışı olduğu iddiasıyla hakkımızda şikâyette bulundu. Merkezimiz kapatıldı ve beni tutukladılar. Örgütlenme özgürlüğü konusunda Mısır'ın onayladığı ILO sözleşmesine uygun olarak sendika kurma hakkının anayasanın güvencesi altında olduğunu vurgulayarak satlerce kendimi savundum. Sonunda yargıç hakkımdaki davayı düşürdü. Duruşma sırasında sendika üyeleri adliyenin önünde gösteri yaptılar. Bu destek olmasaydı çok daha uzun süre içerde kalacaktım. ETUF yönetimi, Mübarek'in partisinin milletvekilleriyle birlikte, işçileri RETA'dan koparmak için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Ayrıca ETUF sektörümüzde rakip bir sendika kurdu. Bütün bu zorluklara rağmen, sektördeki toplam 48.000 emekçinin 41.000'i şu an RETA üyesi. Ne var ki ETUF'un baskıları sonucu üyelerimizin önemli bir bölümünün aidatı ücretlerinden otomatikman kesilerek ETUF'a gidiyor.

Devrimin patlamasından bu yana ETUF'un tutumuna yönelik eleştirileriniz neler?

ETUF'un ilk işi, grevi sürdürmek ve göstericilere katılmak isteyen işçilere engel olmak için komiteler kurmak oldu. ETUF'un zorla kestirdiği aidatlardan ve devlet kaynaklarından oluşan paralar, halkı yıldırma için sokaklara sürülen güruha yapılan ödemelerde kullanıldı. ETUF sektörümüzde rakip bir sendika kurduğunda, bizim sektörümüzden sendikanın başına getirecek kimse bulamadığı için banka sektöründen birini getirdi, daha sonra ise onun yerini askeri imalat sektöründen biri aldı

ki aynı kişi Tahrir Meydanı'ndaki "deve saldırısı"na katılan karşıdevrimci güçlerin içinde yer alıyordu. O gün Mahalla'dan ve öbür şehirlerden gelen RETA üyeleriyle birlikte Tahrir Meydanı'ndaydım. O kişi protestocuları cezalandıracaklarını ve devrimi kıracaklarını kameralar önünde bile söylemeye devam etti. En ağır hakaretleri savuruyordu. Sonunda göstericiler kendisini engellediler. Bu adam ETUF'un sektörümüzdeki düzmece sendikasının hâlâ başında! Bütün sektörlerden işçilerde ETUF'a karşı müthiş bir öfke birikmiş durumda.

Şimdi ETUF'dan her gün mesaj alıyoruz. Birden bire örgütlenme özgürlüğünü kabul ettiklerini söylemeye başladılar ve birlikte çalışmamızı öneriyorlar.

Mübarek'in gitmesinden sonra kurulan yeni hükümet beklentilerinizi karşılıyor mu?

Çalışma bakanıyla ilgili ciddi kaygılarımız var. Yeni hükümetin çalışma bakanının ETUF yönetiminden biri olduğunu televizyondan öğrendiğim gece uyuyamadım. Bunu kabul edemedik. Başbakan yardımcısı, daha sonra, bağımsız sendikaları destekleyen Sendika ve İşçi Hizmetleri Merkezi (CTUWS) yöneticisi Kemal Abbas'la görüşmek istedi ve onun çalışma bakanı olmasını önerdi. Biz ise ILO uzmanlarından Ahmed Hasan El Buray'ı önerdik. Ama bütün yolsuzluk mekanizmalarına açıkça bulaşmış ETUF mali sekreterinin bu göreve atanması bizleri çok şaşırttı. Yeni bakan bizimle ve CTUWS'dan Kemal Abbas'la ve diğer bağımsız sendikacılarla temasa geçti, ama bizler onunla görüşmeyi reddettik. 3 Mart'ta başbakanın istifasıyla, bu çalışma bakanının da değişeceğini umuyoruz. Desteklediğimiz Ahmed Hasan El Buray'ın adaylığı hâlâ geçerli.

2 Mart günü, yeni Mısır Bağımsız Sendikalar Federasyonu'nun ilk konferansı Tahrir Meydanı'nın yakınındaki Gazeteciler Sendikası'nın merkezinde yapıldı. Federasyon bütün Mısırlı işçilerin haklarını savunacak güçlü bir araç haline nasıl getirilebilir?

25 Ocak devriminden birkaç gün önce, dört bağımsız sendikanın yöneticileriyle yeni bir federasyon kurmaya karar vermiştik, ama aramızdan bazıları 1 Mayıs'a kadar beklemeyi tercih etti. Devrim başlayınca, 30 Ocak'ta, hepimizin toplandığı Tahrir Meydanı'nda yeni federasyonun kurulduğunu açıklamaya karar verdik. Derhal bir genel grev çağırısı yaptık.

Devrimden önce, hepimiz çok korkuyorduk, nasıl bir cezayla karşılaşacağımızı merak ediyorduk. Ama devrimle birlikte kendimizi daha güvenli hissettik.

2 Mart'taki bu ilk konferans bizlere ana taleplerimizi (asgari ücret, sosyal koruma ve örgütlenme özgürlüğüne saygı taleplerimizi) topluma iletme fırsatı sağladı.

Her gün hem kamu sektöründen hem de özel sektörden yüzlerce işçi sendika kurmak için bizleri arıyor. Onlara yol göstermeye çalışıyoruz. Muazzam bir görev bu.

Her şey hâlâ kuruluş sürecindeyken, yeni federasyonun geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bütün Mısırlı işçileri hızla bir araya getirebilen bir federasyon inşa etmemiz gerekiyor. İşçilerin sendikaları ile halen hekimleri, hukukçuları, gazetecileri, mühendisleri temsil eden sendikaları bir araya getirmek gerekiyor. Ama federasyonu hiç örgütlenme yüzü görmemiş kırsal ke-

sim işçilerine, yani fellahlara da açmalıyız.

Bunu nasıl yapacaksınız?

Bütün illerde genel sendikal merkezler kurmayı düşünüyoruz. Sözgelimi, bir grup tarım işçisi katılmak isterse, federasyona katılmalarını sağlayacak bir sendika temsilcisi seçecekler. Daha sonra, sektörel federasyonlar da kurabilecekler.

Yeni bağımsız sendikal hareket içinde kadınların konumu nedir?

RETA Yönetim Kurulu'nun 46 üyesinden 13'ü ve başkan yardımcımız kadın. Kadınlar tabanda da temsil ediliyorlar. Kadınlar grevlerde hayati bir rol oynadılar, 50.000 kadar işçinin katıldığı bir grevin örgütlenmesinde bir sürü işin üstesinden geldiler. Bağımsız sağlık teknisyenleri sendikasının yöneticilerinin yüzde 25'i kadındır.

Şimdilerde karşılaştığımız başlıca zorluklar neler?

Devrim sayesinde, üyelerimize yönelik tehditler, güvenlik güçleri ile işverenlerin saldırıları sona erdi. Şimdi esas zorluk, ilk kademe sendikaların kurulmasıyla ilgili muazzam talebi karşılamak. Bu sendikaların hızla ve sendikal hak ve özgürlüklere uygun olarak kurulmasını sağlamak gerekiyor. Onlarca yıl tek sendikalı sistemde yaşamış insanların zihniyetini ve sendikal dil ile alışkanlıkları değiştirmek için muazzam bir çalışma

yürütmek gerekiyor. İşçilerin büyük bölümü sendikal haklarını hiç kullanmamış. Muazzam bir eğitim çalışması gerekecek.

Uluslararası sendikal hareketten tür bir destek bekliyorsunuz?

Ta başından beri ITUC'un desteği gerçekten önemliydi. ITUC'un bağımsız sendikacılık ilkesine bağlı olarak ETUF'la çalışmayı reddetmesinin büyük yardımı oldu.

Uluslararası Kamu Hizmeti Emekçileri Federasyonu'na (PSI) üye olmamızın da bize çok yararı oldu. PSI halen bize eğitim olanağı sağlıyor. PSI üyesi sendikaların Mübarek'e ve ETUF'a gönderdiği protesto ve dayanışma mektupları bizlere büyük destek sağladı.

Yani uluslararası sendikal hareketten başlıca isteğiniz eğitim mi?

Para istemiyoruz. Deneyimler göstermiştir ki ülke dışından para gelmesi iyi sonuç vermiyor ve kolayca yolsuzluklara yol açıyor. Bizim önceliğimiz eğitim. Ayrıca, Tunus ve Fas gibi Kuzey Afrika ülkelerindeki sendikalarla ilişkilerimizi güçlendirmek istiyoruz. Bu sendikalar sözgeli kadınlara ve gençlere yönelik eğitim alanında daha deneyimli. Biz ise grev eylemi konusunda deneyimliyiz. Deneyim alışverişi yapabiliriz ve birbirimizden öğrenebiliriz.